EMBARGO tot 19 februari 1979 20.00 uur

ENIGE PUNTEN uit de rede van de voorzitter van de VVD, mr. F. Korthals Altes, op maandag 19 februari 1979 om 20.00 uur in Hof van Gelre te Epe (Gld.)

1. Reactie op enquêtes

Volgens de enquête NIPO/De Hond was de VVD-aanhang in januari teruggelopen van 16,95% bij de statenverkiezingen vorig jaar maart tot 15,2% en verliest de VVD vooral steun bij de jonge kiezers. De VVDmoet deze gegevens opvatten als een ernstige waarschuwing dat het beleid van liberale bewindslieden en Kamerfracties beter naar buiten moet worden gebracht. Wij mogen ons niet tevreden stellen met de vaststelling dat een regeringspartij wel vaker aanhang verliest. Wij zullen alles op alles moeten zetten om de verloren aanhang terug te winnen en de groeilijn die ons van 1972 tot 1978 12 Kamerzetels winst bracht, verder voort te zetten.

Wij moeten daarbij in grote eensgezindheid handelen. Die eensgezindheid moet erop gericht zijn dat de VVD door blijft gaan zoveel mogelijk het verkiezingsprogramma tot uitvoering te brengen binnen het raam van het regeer- akkoord met hetCDA. De kiezers hebben van ons verwacht dat de VVD zou trachten regeringsverantwoordelijkheid te dragen samen met het CDA. Zij hebben de principiele oppositie van de VVD tegen het kabinet Den Uyl niet met zes zetels winst beloond om ons de oppositie te laten voortzetten. Velen verwachtten van weer vier jaar oppositie, dat ons dat aanhang ging kosten omdat een partij in de oppositie minder kan bereiken dan als regeringspartij. Het is en blijft daarom een goede zaak dat er een kabinet met de VVD is gekomen, ook al verwachtten velen na de stembusuitslag van mei 1977 weer een kabinet Den Uyl.

Wij moeten ons door de enquêtecijfers niet laten ontmoedigen en ook niet in paniek raken door aan de koers te gaan sleutelen. Wel moet de ongerustheid die de enquête-cijfers terecht wekken, worden omgezet in eensgezinde actie om duidelijk te maken dat het beleid dat nu wordt gevoerd in het belang is van het land, met name ook voor de jongeren. Met man en macht werken het kabinet en de Kamerfracties van VVD en CDA eraan dat de werkgelegenheid wordt verbeterd. Juist voor de jongeren, die de dreiging van de jeugdwerkloosheid zien en voelen, is dat van het allergrootste belang. De koers die de VVD in de afgelopen jaren heeft gevaren en die met grote eensgezindheid is aangegeven, heeft ons de successen van de laatste jaren gebracht.

- Wij stelden bestrijding van werkloosheid en inflatie centraal en moeten dat - met het kabinet - blijven doen; dat is vooral ook voor de jongeren van groot belang.
- Wij wilden een beleid dat ruimte gaf aan eigen initiatief extra beloning voor hen die

zieh extra inspannen en eigen initiatief tonen en op die wijze de samenleving vooruit helpen; ook dat moet de verbeeldingskracht van de jeugd aanspreken.

- Wij wilden een beleid waarbij beslissingen worden genomen en niet - zoals tijdens het kabinet Den Uyl - voortdurend vooruit geschoven worden; het kabinet voldoet aan die wens; ook al worden de gestelde doeleinden niet altijd op de voorgestelde tijd gehaald (Bestek '81, abortus) - van het uit de weg gaan van beslissingen is geen sprake.

Die lijn moeten wij voortzetten. Daarbij moeten wij duidelijker over het voetlicht brengen wat onze bedoelingen en doelstellingen zijn: een maatschappij waar ruimte is om te leven.
De VVD heeft een prachtige kans de campagne voor de Europese verkiezingen te gebruiken als tussensprint tussen nu en de verkiezingen van 1981 om de aanhang weer te vergroten. Als wij ons daarvoor allemaal inzetten, zal
misschien blijken dat nu sprake is van een tussentijds dieptepunt, zoals ook de PvdA dat heeft gehad tijdens het kabinet Den Uyl. Toen hebben wij gewaarschuwD dat wij ons niet rijk mochten rekenen aan de 35 zetels die De Rooie Haan toen voor de VVD berekende, want dat de verkiezings- uitslag erop aan kwam. Nu hoeven wij ons niet arm te rekenen aan de 23 zetels die de Rooie Haan voorspelt. De PvdA kwam over dit dieptepunt heen en haalde in mei 1977 meer zetels dan zij sedert 1956 ooit had gehad. Nu is aan de VVD de taak samen te zorgen voor het ombuigen van de lijn.
Het is een goede zaak dat de Tweede-Kamerfractie van de VVD kort geleden besloot nog meer aandacht te geven aan het naar buiten brengen van wat de VVD wil en doet voor jongeren, onderwijs, milieu en welzijn.
Nog een opmerking: Het verloop van winst en verlies gaat heel snel. In minder dan een jaar tijd van september 1976 tot mei 1977 ging volgens de enquêtes het zeteltal van 39 via 25 naar 28 bij de verkiezingen. In januari gaf de NIPO-enquête verlies aan. Ons ledental - per 1 januari 100.510 - daalde in januari, ook al bleven wij nog boven de 100.000. Vorige week boekten wij weer een lichte winst. Dank zij een nauwkeurig systeem van winst en verlies, is ook het ledental een graadmeter.

2. Europese verkiezingen

De Campagne voor de Europese verkiezingen moeten wij zien als een tussensprint waarbij wij tussentijds - voor de volgende Kamerverkiezingen - alles op alles zetten de opgelopen achterstand in te halen. Dat kan heel goed, omdat wij in ons eigen

verkiezingsprogramma "Vrijheid, werk, samenwerking" op allerlei terreinen Europese en internationale samenwerking hebben bepleit.
Wij hebben gezegd dat het werkgelegenheids- en anti- inflatiebeleid in Europees verband moest worden gevoerd. Hetzelfde geldt voor het milieubeleid en het energiebeleid.
Ook vroegen wij gezamenlijke aanpak van de ontwikkelings- samenwerking. In het Europese verkiezingsprogramma is deze visie bevestigd.

Het verkiezingsprogramma van de Federatie van liberalen en democratische partijen in de EG trekt deze lijnen door. De VVD is de Nederlandse liberale partij die van deze federatie deel uitmaakt. Met de Europese verkiezingen in aantocht zijn de liberale partijen uit de landen van de EG met elkaar om de tafel gaan zitten om een gezamenlijk liberaal beleid voor Europa te ontwerpen. Tal van Problemen blijken die landen gemeenschappelijk te hebben. Het is gebleken dat de liberalen het met elkaar eens waren (en niet na uitvoerige compromissen over en weer eens behoefden te worden) over de wijze van aanpak. Zowel nationaal als internationaal. Het gemeenschappelijk politiek uitgangspunt, dat in de Nederlandse politiek de verschillen in godsdienstige en en levensovertuiging overbrugt, blijkt in Europees verband ook de verschillen in nationaliteit te overbruggen. Als Europese partij gaat de VVD de verkiezingen in. Op de bekende VVD-affiches zullen wij de kiezers laten weten dat zij door op de VVD te stemmen een Europese hoofdstroming: de Europese Liberaal-Democraten, steunen.

Voor de andere partijen ligt dat anders. De socialistische partijen komen elk met een eigen programma. De christen- democraten zijn verdeeld over een Europese volkspartij en een meer conservatieve groep. Van een door de basis gedragen verkiezingsprogramma is bij de socialisten en de christendemocraten geen sprake. Ik betreur dat, want dit gebrek aan eenheid in de andere hoofdstromingen komt een versterking van de democratie in Europa niet ten goede.
Wij liberalen zouden graag zien dat anderen ons in de strijd voor een democratisch Europa eendrachtig zouden steunen. Nu zullen wij die strijd met kracht voeren en een extra beroep doen op de kiezer die Europees wil stemmen.

Bij de liberalen werd het programma wel vastgesteld door een congres van door de partijen gekozen afgevaardigden (voor de VVD 21) die beraadslaagden en besloten aan

de
hand van door de partijen - en niet de partijtoppen - ingediende amendementen. Zo werkten wij intern, door de leden, de kamercentrales, de partijcommissies erbij te betrekken en de partijraad te laten beslissen, reeds toe naar wat wij in Europa willen: een Europa van de burger.
Een Europa dat niet door de "top" en door de bureaucratie over de hoofden van de burgers wordt bestuurd, maar waarin deze burgers zelf beslissen over het beleid dat voor hen en niet voor structuren gevoerd moet worden.

D'66 heeft inmiddels ook het ideaal van het Europa van en voor de burger omhelsd. Ondanks het feit dat het lid- maatschap van de federatie voor D'66 heeft opengestaan, besloot D'66 geen binding aan te gaan. De oud-hollandse schotjesgeest, die getuigt van een oerconservatieve aard - en angst met anderen - of het nu liberalen of socialisten zijn, waartussen zij geen keuze durfden te maken - samen te werken, beletten hen een beleid te voeren waarin hun ideeen werkelijk kans maken effect te sorteren. Wat willen één of twee afgevaardigden bereiken in een parlement van 410 afgevaardigden? Dat er van de liberale federatie wat af te knabbelen zou zijn, is een illusie. Na het volledig mislukken van de ontploffingstheorie op nationaal niveau, verdween D'66 bijna vijf jaar lang in de bijwagen van de PvdA en zelfs bijna geheel van het toneel. Met het wederom uit de weg gaan van een keuze, het afgeven op verouderd geachte politieke stromingen en het voornemen een wig te drijven in de liberale federatie, lijkt het erop alsof de t ontploffingstheorie weer van stal gehaald is. De kiezers zullen bedrogen uitkomen. Wat in Nederland niet lukte, heeft in Europa nog minder kans van slagen. De aankondiging van De Goede dat hij "progressief" zal stemmen, duidt erop dat hij weer in de bijwagen zal gaan plaatsnemen en D'66 bij de PvdA te Vondeling legt. De federatie wordt alweer als "conservatief" afgeschilderd, omdat gebleken is dat de VVD daarin een belangrijke en gewaardeerde positie inneemt te midden van de andere Europese liberalen.

3. Abortus

Over vrijwel geen enkele zaak zijn de Nederlanders en hun
politieke partijen het volledig met elkaar eens. Tot voor kort leek het alsof vrijwel niemand zich verzette tegen het reeds jaren geleden genomen beginselbesluit dat ook Nederland militairen ter beschikking zou stellen voor vredestaken van de VN. Nu puntje bij paaltje kwam, bleek ook daarover verdeeldheid te bestaan.

Het is daarom ook ondenkbaar dat een wetsontwerp inzake abortus onverdeelde instemming van zeer velen zou krijgen. De visie dat de overheid behoort op te komen voor de bescherming van ongeboren leven lijkt onverenigbaar met de opvatting dat de vrouw in eigen verantwoordelijkheid het beslissingsrecht heeft. Het nu door de ministers Ginjaar en De Ruiter ingediende ontwerp streeft naar een synthese tussen beide visies, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de vrouw erkenning vindt en de beschermwaardigheid van beginnend leven in de wet verankerd blijft. De reacties van PvdA en D'66 zijn niet bemoedigend. Het is hun goed recht — evenals dat van liberalen en christendemocraten - voor hun mening te blijven uitkomen en te blijven strijden. Zij hebben echter ook - net als liberalen en christendemocraten - de plicht mee te werken aan het beeindigen van de huidige toestand waarbij de wet abortus verbiedt en met straf bedreigt, terwijl in feite een toestand van ongebondenheid bestaat. Die toestand brengt de rechts- zekerheid in gevaar en kan vrouwen en artsen in gewetens- nood brengen. Elke oplossing waarbij of de ene of de andere visie sterk naar voren komt, gaat in tegen de opvatting van een grote minderheid. Daarom verdient naar mijn opvatting een regeling de voorkeur waarmee zoveel mogelijk mensen vrede kunnen hebben, al zal niemand geheel bevredigd zijn. Alleen dan kan de abortus uit de politieke strijd worden gehaald en kan weer een toestand van rechts- zekerheid ontstaan. Daarbij zullen wij allen moeten afwegen of onze eigen opvatting niet te veel geweld wordt aangedaan en of wij van onze eigen beginselen nog wel voldoende terugvinden. Maar wij zullen ook de positieve benadering moeten toepassen of degenen die het niet met onze opvattingen eens zijn niet het uiterste hebben gedaan om ons tegemoet te komen. Op regeringspartijen en op de oppositie rust de taak na te gaan of het wetsontwerp niet de synthese vormt tussen de verscheidene meningen, die het mogelijk maakt dat zoveel mogelijk mensen vrede met de regeling kunnen hebben, ook al voldoet deze niet in alle opzichten aan hun eigen ideaal. Daarbij dient ook te worden bedacht dat de huidige toestand nog veel verder is verwijderd van elk ideaal, dan de regeling die nu wordt voorgesteld.